

Budgetøkonomiske potentialer for indsatser til familier med sammensatte behov

Analyse af budgetøkonomiske
potentialer i SØM

August 2025

Publikationen er udarbejdet af
Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35,5
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Indhold

Indhold	1
Baggrund	2
Om analysen	2
Hovedkonklusioner	2
Økonomisk potentiale i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM)	3
Budgetøkonomiske potentialer	5
Når børn og unge fra familier med sammensatte behov består dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse.	5
Når forældre fra familier med sammensatte behov har tilknytning til arbejdsmarkedet	6
Bilag	9
Karakteristika for målgruppen	9
Målgruppeafgrænsning	11
Definition af succesmål	13

Baggrund

Om analysen

Social- og Boligstyrelsen har udarbejdet en analyse af budgetøkonomiske potentialer, når der investeres i virksomme indsatser til familier med sammensatte behov. Det budgetøkonomiske potentiale er beregnet for to successmål; når børn og unge fra familier med sammensatte behov består dansk og matematik ved grundskolens afgangseksamen, og når deres forældre får en tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi har valgt at undersøge andelen af børn og unge, der består dansk og matematik ved grundskolens afgangseksamen, fordi det er en god proxy for, at man senere tager en ungdomsuddannelse og kommer i beskæftigelse. Arbejdsmarkedstilknytning er valgt, fordi det er en udfordring, der er relevant for en stor del af forældre i målgruppen.

Familier med sammensatte behov er defineret på baggrund af registerdata og er afgrænset som familier, hvor mindst én forælder og mindst ét barn er i udsatte positioner¹. Kilden til analysen er Social- og Boligstyrelsens egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen.

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusionerne, når der investeres i virksomme indsatser til familier med sammensatte behov, er:

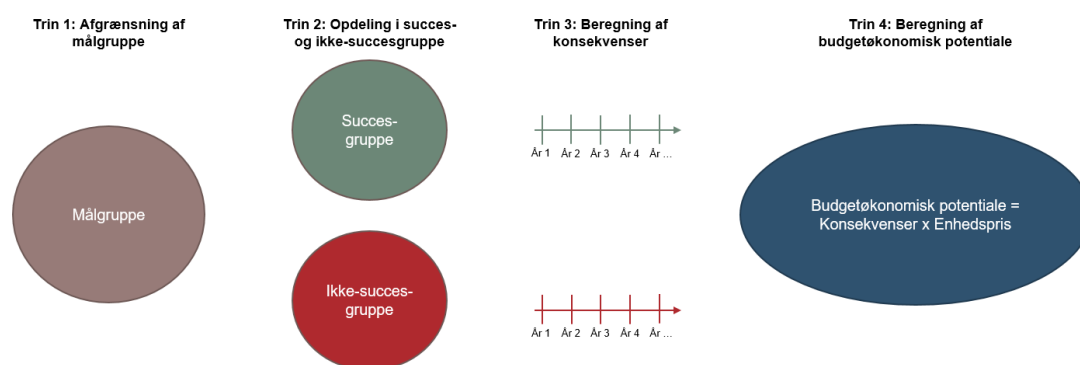
- Der er over fire år et budgetøkonomisk potentiale på 190.000 kr. over fire år pr. barn og voksne, når barnet består dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse. Det budgetøkonomiske potentiale drives af besparelser til sociale indsatser samt indkomstoverførsler. Samtidig stiger det offentlige udgifter til uddannelse.
- Der er over fire år et budgetøkonomisk potentiale på 93.000 kr. over fire år pr. forældre og barn, når forældre har en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det budgetøkonomiske potentiale drives primært af besparelser til indkomstoverførsler. Samtidig stiger det offentlige udgifter til beskæftigelsesindsatser.

¹ Se målgruppeafgrænsning i bilag.

Økonomisk potentiale i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM)

Beregningen af de budgetøkonomiske potentialer er baseret på en registrafrgrænset målgruppe af familier med sammensatte behov. Vi har fulgt deres forbrug i 4 år efter, at succesmålet er opgjort. Helt konkret er målgruppen af familier med sammensatte behov opgjort i 2017, succesmålene er opgjort i 2018 og de budgetøkonomiske konsekvenser opgøres for årene 2019-2022. Samtidig er der kontrolleret for en lang række karakteristika², så borgere, der hhv. opnår succes og ikke opnår succes, er sammenlignelige. Figur 1 viser, hvordan det budgetøkonomiske potentiale i SØM beregnes.

Figur 1: Beregning af budgetøkonomisk potentiale i SØM

Beregningen kan beskrives i 4 trin.

Trin 1: Først afgrænses målgruppen af familier med sammensatte behov i de nationale registre.

Trin 2: Derefter opdeles målgruppen i en succes- og ikke-succesgruppe baseret på, om den enkelte har opnået succes for det bestemte succesmål i året efter personen optræder i målgruppen. Fx om voksne i målgruppen har tilknytning til arbejdsmarkedet, i året efter de er i målgruppen.

Trin 3: Forbruget af forskellige offentlige ydelser og aktiviteter for de to grupper følges i de efterfølgende år, fx indlæggelse i psykiatrien. Forskellen i forbruget af offentlige ydelser og aktiviteter imellem de to grupper udgør den afledte konsekvens af at være i succesgruppen vs. ikke-succesgruppen. I beregninger af konsekvenser kontrolleres der for en række baggrundskarakteristik, samt forbruget af den enkelte konsekvens i året, hvor målgruppen afgrænses.

Trin 4: Konsekvenserne ganges med enhedspriser, fx ganges konsekvensen forbundet med psykiatrisk indlæggelse med det, dét koster at være indlagt i psykiatrien pr. døgn.

² Baggrundskarakteristika er køn, alder, herkomst, antal børn, civilstatus, arbejdsmarkedstilknytning, uddannelse, indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, sociale foranstaltninger, kriminalitet og sundhedsydelser.

Budgetøkonomiske potentialer for indsatser til familier med sammensatte behov

Summen af alle de budgetøkonomiske konsekvenser udgør det samlede budgetøkonomiske potentiale for det offentlige.

[Klik her for at se yderligere dokumentation for Den Socialøkonomiske Investeringsmodel](#)

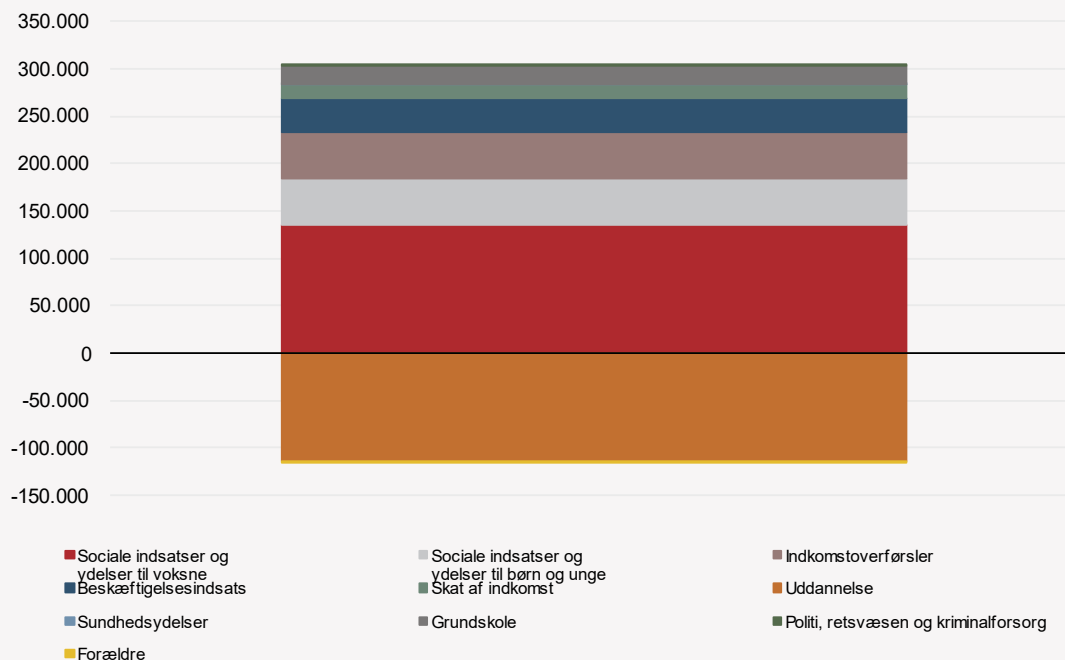
Budgetøkonomiske potentialer

Når børn og unge fra familier med sammensatte behov består dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse.

En virksom indsats til familier med sammensatte behov kan støtte familiernes børn og unge, så de består dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen. Blandt de børn og unge, der består, er der et samlet budgetøkonomisk potentiale på ca. 190.000 kr. pr. barn og voksen over fire år, jf. figur 2. Potentialet drives i høj grad af gevinster eller besparelser ifm. sociale indsatser og ydelser. Vi ser desuden, at de børn og unge, der består dansk og matematik ved afgangseksamen, i højere grad kommer i uddannelse, hvilket medfører forøgede offentlige udgifter. At børn og unge starter på en uddannelse bør dog anses for at være en positiv investering. Hvis de øgede udgifter til uddannelse ikke medtages, er det budgetøkonomiske potentiale på ca. 300.000 kr. pr. barn og voksen over fire år.

Figur 2

Budgetøkonomisk potentiale (over 4 år) pr. forælder og barn, når barnet består dansk og matematik ved grundskolens afgangseksamen, opdelt på velfærdsområder

Anm.: Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM). Det budgetøkonomiske potentiale er beregnet i NNV = Nettonutidsværdi over en 4-årig periode. Afrundet til nærmeste hundrede. Opgørelsen er i 2023-prisniveau. Der er kun medtaget konsekvensestimater der opfylder følgende to betingelser: 1) der skal være minimum to punktestimater i tidsrække, der opfylder det Bonferroni-korrigerede signifikansniveau og 2) alle mellemliggende insignifikante punktestimater i tidsrækken er medtaget hvis de ligger mellem to signifikante punktestimater.

Kilde: Social- og Boligstyrelsens egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistisk, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen.

Børn og unge, der består folkeskolens afgangseksamen er kendetegnet ved, at de i højere grad kommer i uddannelse og beskæftigelse. De er desuden kendetegnet ved, at de i mindre grad har ophold på botilbud, herberg og forsorgshjem samt i mindre grad er anbragt på børne- og ungehjem. Forældre til børn og unge, der består dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen, modtager i højere grad medudgiftsydelser.

Hvis børn og unge fra familier med sammensatte behov består folkeskolens afgangseksamen øger det de unges muligheder for at påbegynde en ungdomsuddannelse og være tilknyttet arbejdsmarkedet i voksenlivet.

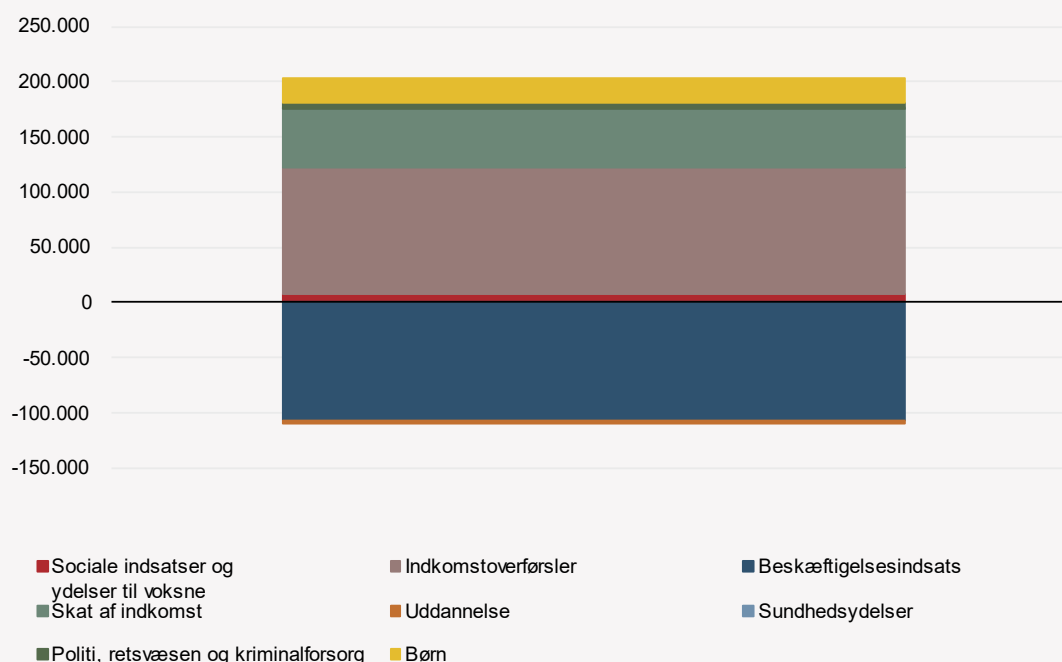
Når forældre fra familier med sammensatte behov har tilknytning til arbejdsmarkedet

Der er et samlet budgetøkonomisk potentiale, når forældre fra familier med sammensatte behov har tilknytning til arbejdsmarkedet. Over fire år er der således et potentiale på ca. 90.000 kr. pr. forælder og barn, jf. figur 3. Det budgetøkonomiske potentiale er særligt drevet af mindre forbrug af indkomstoverførsler og en højere betaling af skat af indkomst. Blandt de forældre, der opnår tilknytning til arbejdsmarkedet ser vi en lille stigning i udgifter til uddannelse. Derudover

modtager de oftere beskæftigelsesrettede indsatser, hvilket i begge tilfælde medfører forøgede offentlige udgifter. Både uddannelse og beskæftigelsesindsatser bør dog anses for at være positive investeringer i forældrene. Hvis de øgede udgifter til uddannelse og beskæftigelsesrettede indsatser ikke medtages, er det budgetøkonomiske potentiale på ca. 200.000 kr. pr. forælder og barn over fire år.

Figur 3

Budgetøkonomisk potentiale (over 4 år) pr. forælder og barn ved at forældre har tilknytning til arbejdsmarkedet, fordelt på velfærdsområder

Anm.: Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM). Det budgetøkonomiske potentiale er beregnet i NNV = Nettonutidsværdi over en 4-årig periode. Afrundet til nærmeste hundrede. Opgørelsen er i 2023-prisniveau. Der er kun medtaget konsekvensestimater der opfylder følgende to betingelser: 1) der skal være minimum to punktestimater i tidsrække, der opfylder det Bonferroni-korrigerede signifikansniveau og 2) alle mellemliggende insignifikante punktestimater i tidsrækken er medtaget hvis de ligger mellem to signifikante punktestimater.

Kilde: Social- og Boligstyrelsens egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistisk, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen.

Forældre, der har tilknytning til arbejdsmarkedet, er kendetegnet ved, at de i mindre grad modtager indkomstoverførsler, mens de i højere grad modtager fleksløntilskud, er i beskæftigelse eller uddannelse. Børn, hvis forældre har tilknytning til arbejdsmarkedet, er kendetegnet ved, at de i mindre grad er anbragt på børn- og ungehjem, og at de i mindre grad modtager støttende indsatser.

Selv få lønnede timer kan føre til flere løntimer, og til en varig tilknytning til arbejdsmarkedet samtidig kan beskæftigelse og uddannelse kan desuden bidrage til borgeren får en øget indtægt, hvilket kan føre til øget selvstændighed og kontrol over eget liv. Forældres tilknytning til

arbejdsmarkedet har også betydning for børnenes tilknytning til arbejdsmarkedet, når de bliver voksne³.

³ [Klik her for at læse mere om STAR's analyse af, hvilken betydning forældres tilknytning til arbejdsmarkedet har for deres børns arbejdsliv](#)

Bilag

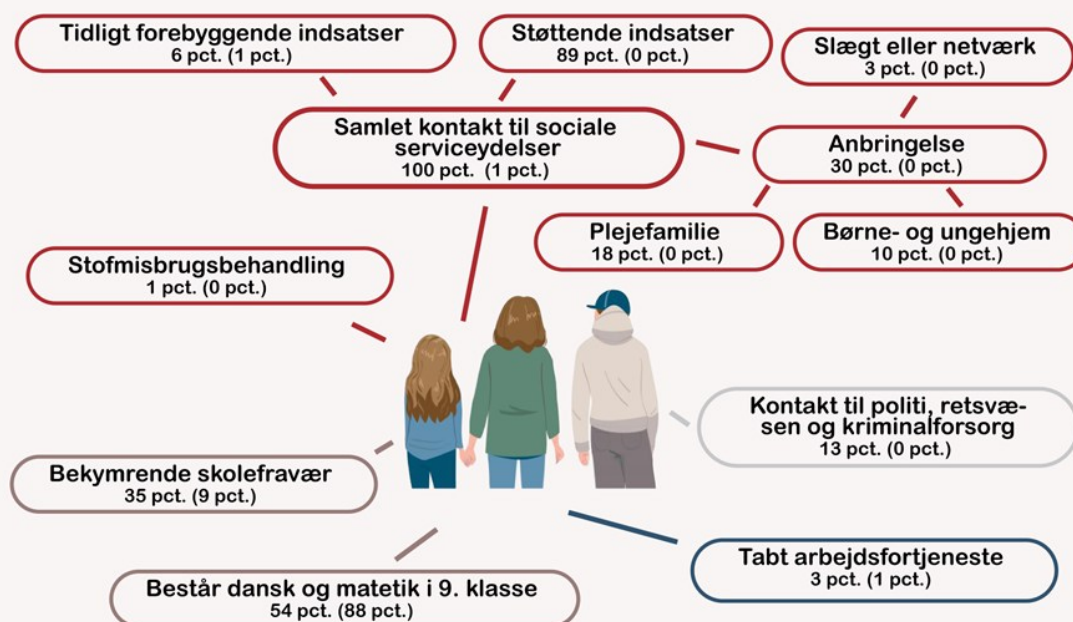
Karakteristika for målgruppen

Børn og unge i familier med sammensatte behov.

Børn og unge i målgruppen er kendetegnet ved, at 89 pct. modtager støttende indsatser, og 30 pct. er anbragt. Målgruppen er også kendetegnet ved, at 35 pct. har bekymrende skolefravær, og at det kun er 54 pct. der består dansk og matematik ved 9. klasses afgangseksamen, jf. figur 4.

Figur 4

Kontakter til velfærdsområder i målgruppen for børn og unge i målgruppen, 2022

Anm.: Øvrige børn og unge i befolkningens forbrug af ydelser er angivet i parentes. Støttende indsatser og anbringelser er efter §32 i barnets lov. Andel med bekymrende skolefravær er beregnet på baggrund af børn/unge der fremgår af fraværstatistikken og er opgjort i skoleåret 2021/2022. Personen har et samlet skolefravær på >10 pct. i skoleåret efter målgruppeafgrænsningen (DAGEIALTFRASKOLEDAGE>10 pct. i FRAVAER). Der er kun beregnet fraværspoint for elever med 11 måneders skolegang i hvert skoleår. Skolefravær indberettes for elever i folkeskoler og kommunale specialskoler. Andel der består dansk og matematik i 9. klasse er beregnet på baggrund af børn/unge der fremgår af statistik for grundskolekarakterer og elevregisteret. Andel med kontakt til politi, retsvæsen og kriminalforsorg er opgjort på baggrund af børn/unge fra 15-23 år.

Kilde: Social- og Boligstyrelsens egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistisk, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen.

Samlet set modtager børn og unge i målgruppen mere indgribende indsatser på socialområdet sammenlignet med øvrige børn og unge. Børn og unge i målgruppen er i høj grad anbragt, og mange er anbragt på børne- og ungehjem eller ved plejefamilier.

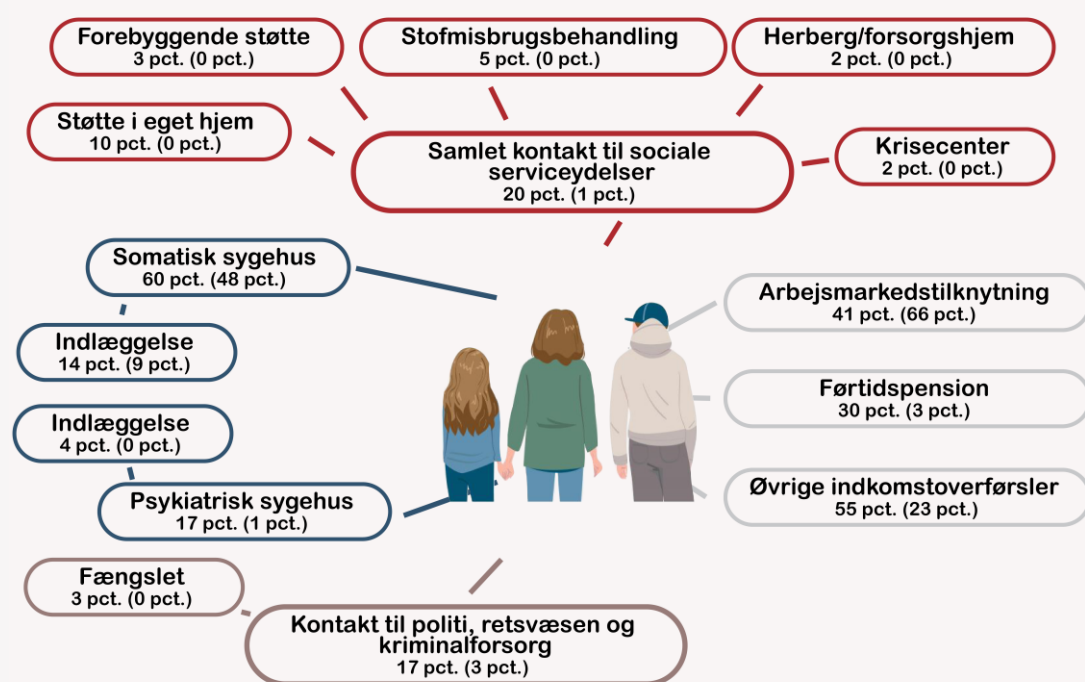
Børn og unge i målgruppen er overrepræsenteret i kontakt til politi, retsvæsen og kriminalforsorg sammenlignet med øvrige børn og unge. Blandt børn og unge i målgruppen, som er over 15 år, modtog 13 pct. en afgørelse eller sad fængslet på baggrund af en kriminel handling i 2022.

Forældre i familier med sammensatte behov

Voksne i familier med sammensatte behov er kendetegnet ved at have samtidige og komplekse udfordringer. Det betyder, at voksne i målgruppen modtager ydelser og indsatser på tværs af forvaltninger, sektorer og aktører, jf. figur 5.

Figur 5

Kontakter til velfærdsområder for voksne i målgruppen, 2022

Anm.: Den øvrige befolknings forbrug af ydelser er angivet i parentes. Andel med arbejdsmarkedstilknytning er andel med beskæftigelse baseret på beskæftigelsesgrad (løntimer) samt timer med socialt frikort. Andel med overførselsindkomst er andel der modtager kontanthjælp, uddannelseshjælp og andre midlertidige indkomstoverførsler. Summen af andelen på overførselsindkomst, i beskæftigelse og på førtidspension er ikke 100 pct. da en borger kan optræde i flere kategorier i samme år ved f.eks. at modtage indkomstoverførsler samtidig med en lønindtægt.

Kilde: Social- og Boligstyrelsens egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistisk, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen.

Langt størstedelen af målgruppen modtager indkomstoverførsler (55 pct.) eller førtidspension (30 pct.) mens 20 pct. har kontakt til sociale serviceydelser. 10 pct. modtager §85 støtte i eget hjem, mens 5 pct. er i behandling for stofmisbrug.

Under halvdelen af de voksne i familier med sammensatte behov har tilknytning til arbejdsmarkedet. 41 pct. er i beskæftigelse, har fleksjob, løntilskud eller timer med et socialt frikort.

17 pct. af voksne i målgruppen havde kontakt til politi, retsvæsen og kriminalforsorg. I 2022 var det 3 pct. af målgruppen der var fængslet. Blandt forældre i målgruppen er det 17 pct. der har kontakt til det psykiatriske sygehus i 2022. 4 pct. var indlagt.

Målgruppeafgrænsning

Familier med sammensatte behov er familier, hvor mindst én forælder og ét barn er i udsatte positioner og på den baggrund er i kontakt med det offentlige system.

Et barn/en ung er i målgruppen, hvis vedkommende modtager hjemmebaserede indsatser/forebyggende foranstaltninger efter den daværende Servicelov (svarende til § 32 (støttende indsatser) og § 46 (anbringelse på børne- og unge hjem) og §§ 113-116 (ungestøtte) i barnets lov).

Voksne er i målgruppen, hvis de er forældre til et barn i målgruppen, og hvis de selv er i udsatte positioner på baggrund af mindst én af følgende udfordringer:

- Langt fra arbejdsmarkedet
 - Aktivitetsparate ydelser
 - Ressourceforløb
 - Ledighedsydelse
- Beskæftigelsesmæssigt afklaret og udsat
 - Førtidspension
 - Fleksjob
- Ydelser efter serviceloven
- Hjemløshed
 - Ophold på §110-boform
- Psykisk lidelse
- Alkoholmisbrug
 - Alkoholrelateret diagnose
- Stofmisbrug
 - Stofmisbrugsrelateret diagnose
 - Stofmisbrugsbehandling efter §101
- Dom
 - Modtaget en dom
 - Fængslet
- Ophold på kvindekrisecenter
 - Ophold på §109

I tidligere undersøgelser er anvendt en lignende målgruppe (med både børn og forældre), defineret som målgruppen for en sammenhængende familieindsats i udgivelsen: Familiens vej - på tværs af velfærdsområder.

Nedenfor er målgruppeafgrænsningen yderligere beskrevet.

Børn og unge

Børn og unge i målgruppen afgrænses i data til børn og unge, der har anbringelser fra BUAF-registreret eller modtager nedenstående hjemmebaseret foranstaltninger fra BUFO:

- 430 – Fast kontaktperson til familien
- 220, 230 – Fast kontaktperson til barnet
- 420 – Familiebehandling
- 225 – Behandling af barnets problemer
- 250, 270-273, 275, 280, 290 – Efterværn

- 210, 215 – Aflastning
- 435 – Støtteperson under anbringelse
- 425 – Døgnophold for familien
- 415 – Pædagogisk støtte

Udfordringer for voksne

Ydelser efter serviceloven dækker over:

- Fysisk funktionsnedsættelse: mobilitetsnedsættelse, synsnedsættelse, hørenedsættelse, kommunikationsnedsættelse, anden fysisk funktionsnedsættelse
- Psykisk funktionsnedsættelse: intellektuel/kognitiv forstyrrelse; demens, hjerneskade, udviklingsforstyrrelse, opmærksomhedsforstyrrelse, autisme, udviklingshæmning.
- Socialt problem: hjemløshed, indad reagerende adfærd, kriminalitet, selvmordsforsøg eller selvmordstanker, misbrug, omsorgssvigt, overgreb, prostitution, seksuelt krænkende adfærd, selvskadende adfærd, udadreagerende adfærd, social isolation.

Borgere med psykiske lidelser, omfatter borgere, som i forbindelse med kontakt med enten et psykisk eller somatisk hospital, har modtaget en aktions- eller bidiagnose karakteriseret som svær psykisk lidelse, moderat psykisk lidelse, øvrig psykisk lidelse, tilsigtet selvbeskadigelse eller har modtaget ydelser efter serviceloven på baggrund af sindslidelse. Målgruppen er afgrænset fem år tilbage i tid, hvilket betyder, at hvis en person senest har været i kontakt med somatisk- eller psykiatrisk sygehus i 2012, vil personen indgå i målgruppen.

Svære psykiske lidelser omfatter følgende diagnosekoder:

- DF20* - Skizofreni
- DF21* - Skizotypiske sindslidelser
- DF22-DF29* - Psykoser
- DF30* - Manisk enkeltepisode
- DF31* - Bipolar affektiv lidelse
- DF60.31 - Borderline

Moderate psykiske lidelser omfatter følgende diagnosekoder:

- DF32-DF33* - Depression
- DF34-DF39* - Øvrige affektive sindslidelser
- DF40-DF41* - Angst
- DF42* - OCD
- DF43* - Svære belastnings- og tilpasningsreaktioner
- DF93.0, DF93.1, DF93.2, DF93.80 - Angst eller angstlignende tilstande opstået i barndom
- DF50* - Spiseforstyrrelser eller spiseforstyrrelseslignende tilstande
- DF98.2 - Spiseforstyrrelse i barndommen
- DF60-DF62* - Personlighedsforstyrrelser (undtaget DF6031)
- DF91-DF92 – Adfærdsforstyrrelser

Øvrige psykiske lidelser omfatter følgende diagnosekoder:

- DF44-DF49* - Øvrige nervøse og stress-relaterede tilstande samt tilstande med psykisk betingende legemlige symptomer
- DF51-DF59* - Øvrige adfærdsændringer forbundet med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer
- DF63-DF69* - Øvrige forstyrrelser i personlighedsstruktur og adfærd i voksenalderen

- DF93.3, DFDF93.8, DF 93.9 - Emotionelle forstyrrelser opstået i barndommen (undtaget DF93.80)
- DF94* - Sociale funktionsforstyrrelser i barndom og adolescens
- DF98* - Andre adfærdsmæssige og emotionelle forstyrrelser opstået i barndom eller adolescens (undtaget DF98.2, DF98.88C)
- DF99* - Ikke nærmere specificeret psykisk lidelse

Tilsigtet selvbeskadigelse omfatter følgende diagnoser:

- Selvmord
- Selvmordsforsøg
- Selvbeskadigelse

** Angiver, at alle underdiagnoser er medtaget.*

Definition af succesmål

Målgruppen opdeles i to grupper; den gruppe, der opnår succes, og den gruppe, der ikke opnår succes. I denne potentialeberegning er der beregnet det budgetøkonomiske potentiale for to forskellige succesmål; 1. børn og unge i målgruppen, der består dansk og matematik ved afgangseksamen i 9. klasse og 2. voksne i målgruppen, der har tilknytning til arbejdsmarkedet.

Bestået dansk og matematik ved afgangseksamen i 9. klasse

Potentialeberegningen er lavet på baggrund af børn og unge i målgruppen for familier med sammensatte behov, der i perioden 2018-2020 fremgår af statistik for grundskolekarakterer og elevregisteret. 21 pct. af børn og unge i målgruppen for familier med sammensatte behov optræder i perioden 2018 – 2020 i statistik for grundskolekarakterer og elevregisteret.

Disse børn og unge inddeles i to grupper:

Den ene gruppe består af børn og unge som i perioden 2018-2020 består dansk og matematik i 9. klasse. Den anden gruppe består af børn og unge som i perioden 2018-2020 ikke består dansk og matematik i 9. klasse. 54 pct. af de børn og unge i målgruppen, der går til afgangseksamen, består dansk og matematik.

For begge grupper gælder, at børn og unge i de to grupper kobles med deres forældre, som også indgår i potentialeberegningen.

Arbejdsmarkedstilknytning

Potentialeberegningen er lavet på baggrund af voksne i målgruppen for familier med sammensatte behov, der er langt fra arbejdsmarkedet eller beskæftigelsesmæssigt afklaret, opgjort i 2018. 64 pct. af de voksne i målgruppen for familier med sammensatte behov er langt fra arbejdsmarkedet eller beskæftigelsesmæssigt afklaret.

Disse voksne inddeles i to grupper. Den ene gruppe består af de voksne, som i 2018 er registreret med en positiv beskæftigelsesgrad i DREAM⁴ eller har haft arbejde med et socialt frikort. Den anden gruppe består af voksne, som i 2018 ikke er registreret med en positiv beskæftigelsesgrad i DREAM eller har haft arbejde med et sociale frikort. 34 pct. af de voksne i målgruppen er registreret med en positiv beskæftigelsesgrad eller arbejde med socialt frikort.

⁴ DREAM er en forløbsdatabase, som primært er baseret på data fra Beskæftigelses-, Undervisningsministeriet, CPR-registret samt SKAT.

For begge grupper gælder, at de voksne kobles med deres børn, som også indgår i potentialeberegningen.

Vi har valgt at se på lønnede timer i stedet for ordinære timer, fordi vi vurderer, at lønnede timer er relevant mål på for alle de voksne i målgruppen, der er langt fra arbejdsmarkedet eller beskæftigelsesmæssigt afklaret.

Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35,5
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk